

**BJURHOLMS
KOMMUN**

KS15- 364 003

Varuförsörjningsplan med regler för hemsändningsbidrag

Föreskrifter

Plan

Policy

Program

Reglemente

Riktlinjer

Strategi

Taxa

Innehåll

1. Inledning	3
2. Syfte	3
3. Bjurholms servicetillgänglighet och strategiska serviceorter	3
3.2 Dagligvaror i Bjurholm 2015	4
3.3 Drivmedel i Bjurholm 2015	4
3.4 Betaltjänster i Bjurholm 2015	5
4. Regionalt serviceprogram för Västerbottens län 2014-2018.....	5
4.1 Definition av glesbygd, landsbygd, centralort, tätort och strategisk serviceort ..	6
5. Stöd till kommersiell service	6
5.1 Statligt stöd	6
5.1.1 Avgränsningar och regionala prioriteringar	7
5.2 Investeringsbidrag i glesbygd och landsbygd.....	7
5.3 Investeringslån	7
5.4 Servicebidrag - vid tillfälliga problem.....	8
5.5 Hemsändningsbidrag – rekommendationer	8
5.5.1 Förordning 2000:284 Stöd till kommersiell service, tabell 1	8
5.5.2 Länsstyrelsen i Västerbottens rekommendationer, tabell 2.....	9
5.6 Grundläggande betaltjänster	9
5.7 Handläggning av ärenden – kommersiell service.....	9
6. Varuförsörjningsplan.....	10
7. Hemsändningsbidrag i Bjurholms kommun	10
7.1 Mål och inriktning	10
7.2 Regler för hemsändningsbidrag i Bjurholms kommun.....	10
8. Uppföljning och revidering av planen.....	11
9. Bilagor	11
9.1 Hemsändningsbidrag i Bjurholm perioden 2011 – 2014.....	11
9.2 Hemsändningsbidragets storlek i kranskommunerna.....	11

1. Inledning

Tillgänglighet till grundläggande service för kvinnor, män och företag är en viktig del i arbetet med att skapa attraktiva livs- och boendemiljöer i alla delar av landet. Inom *Attraktionskraft Sverige* arbetar regeringen med att tydliggöra och utveckla de frågor som är centrala för lokal och regional attraktivitet. Visionen är att Sverige ska bli världens bästa land att vistas, verka och växa i. Tillgängligheten till service är en av många viktiga förutsättningar för att kunna ta tillvara på tillväxtpotentialen i hela landet.

Det moderna samhället förändras ständigt och har utvecklats i riktning där rationaliseringar och effektivitet blivit allt mer centralt eftersom konkurrensen hårdnat på nästan alla områden. Särskilt kännbart har detta faktum blivit för de dagligvarubutiker som existerar på landsbygden och Bjurholm är i det fallet inget undantag.

Landsbygdshandeln svarar för en viktig service och dess betydelse har genom åren ökat eftersom att de ofta erbjuder den sista servicen som finns kvar på orten. Butiken på landet är inte bara ett inköpsställe, den utgör även en viktig träffpunkt. Den kontakt som butiken ger kan betyda mycket i trygghet för äldre boende på landsbygd.

2. Syfte

Syftet med Bjurholms kommuns varuförsörjningsplan är att den ska ge riktlinjer för att säkerställa en god kommersiell service och en tillfredsställande försörjning av dagligvaror till hushåll i kommunens landsbygdsområden. Detta genom att bl.a. identifiera vilka byar och butiker som kan anses strategiska ur ett serviceperspektiv, men också visa på vilka möjligheter Länsstyrelsen att bistå med bidrag/lån till den kommersiella handeln. I varuförsörjningsplanen presenteras även Bjurholms kommuns regler för hemsändningsbidrag.

3. Bjurholms servicetillgänglighet och strategiska serviceorter

I Bjurholms centralort finns två livsmedelsbutiker, ett brett fackhandelsutbud med varor inom bygg, järn, färg, presenter, skor, vuxen- och barnkläder. Strategiska serviceorter med livsmedelsbutiker utanför Bjurholms centralort finns i kommunens två största byar, Balsjö och Agnäs.

Butikerna är viktiga och betydelsefulla för de aktuella och de kringliggande byarna. Butikernas placeringar efter väg 92 respektive väg 353 är strategiska, vägarna utgör ett viktigt stråk för såväl yrkestrafik som för besökare och pendlare.

Lanthatelsbutikerna har med den befolkningsstruktur som finns utanför Bjurholms centralort viktiga behov att uppfylla, inte bara ur ett varuförsörjningsperspektiv utan även ur ett socialt perspektiv i form av träff- och informationsutbytes synpunkt. Noteras kan att även i framtiden kommer hemsändning av varor att vara en viktig och prioriterad servicefråga för dessa butiker.

3.2 Dagligvaror i Bjurholm 2015

Ort	Bjurholm	Bjurholm	Balsjö	Agnäs
Butik	ICA Nära	COOP Konsum	ICA Nära Balsjö Handel & Bensin AB	ICA Nära Westmans Livs
Folkmängd kundupptagnings område	2 450 (inkl Örträsk)	2 450 (inkl Örträsk)	300	160
Huvudleverantör	ICA	COOP	ICA	ICA
Närmsta butik (km)	150 m	150 m	10 km	10 km
Svenska spel	Ja	Nej, lotter	Ja	Ja
Möjlighet att ta ut kontanter	Ja	Ja	Ja	Ja
Utl. Apotek		Ja, Receptfria	ICA sortiment	ICA sortiment
Posthantering		Post i butik	Frimärken, vadderade kuvert, brevlåda	Frimärken, vadderade kuvert, brevlåda
Godsombud		Ja	Ja	
Pakethantering		Ja	Ja	

3.3 Drivmedel i Bjurholm 2015

Ort	Bjurholm	Bjurholm	Balsjö	Agnäs	Vitvattnet
Drivmedelsstationer	Mikael Isaksson Bensin & Service AB	Bjurholms Bilkompani AB	Balsjö Handel & Bensin AB	Shell Truck Diesel Station	Vitvattnets Affär
Leverantör	Skellefteå Bränslen	OK Q8	Bilisten	Shell	Skellefteå Bränslen
Stationstyp	Automat	Automat	Bemannad/ Automat	Automat	Automat
Sedel					Ja/faktura
Kort	Ja	Ja	Ja	Ja	
Förnybara drivmedel					
Annan service	Ja	Ja	Ja		

3.4 Betaltjänster i Bjurholm 2015

BETALTJÄNSTER	Swedbank	Handelsbanken
Bank utan kontanter	X	
Bank med kontanter		X
Utagsautomat	X	
Servicebox	X	

4. Regionalt serviceprogram för Västerbottens län 2014-2018

Inom ramen för ett partnerskap har en intern arbetsgrupp hos Länsstyrelsen Västerbotten tillsammans med tjänstepersoner från kommunernas näringslivs- eller utvecklingsavdelningar och Region Västerbotten utarbetat det *regionala serviceprogrammet för Västerbottens län 2014-2018*.¹

Det övergripande målet med länets regionala serviceprogram är att skapa förutsättningar för människor och företag att bo och verka i alla delar av länet genom att främja en tillfredsställande servicenivå utifrån realistiska förutsättningar och inom rimliga avstånd.

Programmet ska vara vägledande för prioriteringar i arbetet med det statliga stödet till kommersiell service, men också för andra offentliga, kommersiella och ideella aktörer som utifrån en helhetssyn kan bidra till målet om en tillfredsställande service i hela länet.

Det regionala serviceprogrammet kommer att ha kopplingar till andra program för regional tillväxt. Exempel på sådana program är:

- Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) för Västerbotten 2014-2020
- Strukturfondsprogram för Övre Norrland 2014-2020
- Landsbygdsprogram 2014-2020
- Den digitala agendan för Västerbottens län

Med utgångspunkt i de analyser som är gjorda av de behov som finns i länet, erfarenheter av tidigare serviceprogram och kopplingen till andra program för regional tillväxt prioriteras fyra insatsområden under perioden 2014-2018.

1. Stöd till kommersiell service
2. Samordnings- och samverkanslösningar
3. Ny teknik och innovativa servicelösningar
4. Ny kunskap och kompetensutvecklingsinsatser

¹ <http://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/SiteCollectionDocuments/Sv/naringsliv-och-foreningar/foretagsstod/RSP.pdf>

4.1 Definition av glesbygd, landsbygd, centralort, tätort och strategisk serviceort

Glesbygd:	Sammanhängande områden med gles bebyggelse och långa avstånd till större orter, sysselsättning och service.
Landsbygd	Områden med likande förhållanden som i glesbygd, men med kortare avstånd till större orter och service
Centralort	Kommunens huvudort
Tätort	Ort med minst 200 invånare i samlad bebyggelse med normalt högst 200 m mellan husen
Strategisk serviceort	En ort som av kommunen utpekats som särskilt viktig för tillgången till service i ett område/kommun.

5. Stöd till kommersiell service

Tillgänglighet till kommersiell service är en av förutsättningarna för hållbar tillväxt och utveckling i alla delar av landet. Dagligvarubutikerna i gles- och landsbygdsområden är särskilt viktiga i ett servicesammanhang eftersom de ofta även tillhandahåller en rad andra tjänster. Många av landsbygdsbutikerna och drivmedelsstationerna har idag en otillräcklig lönsamhet för att kunna genomföra nödvändiga investeringar i exempelvis modernisering, energieffektiviseringar, arbetsmiljöåtgärder, uppfyllande av krav enligt lag, utrymmen för tillkommande serviceutbud, utbildning, framtagande av åtgärdsprogram m.m.

Det innebär att det i vissa särskilt sårbara och utsatta glesbygder så är förutsättningarna begränsade för att kommersiella aktörer ska kunna erbjuda en god tillgång till kommersiell service. I dessa områden kan staten därför ibland behöva ta ett särskilt ansvar för att medborgare och näringsliv också fortsättningsvis ska ha tillgång till en grundläggande nivå av kommersiell service.

5.1 Statligt stöd

Förutsättningarna för statligt stöd till kommersiell service regleras av *Förordning om stöd till kommersiell service (2000:284)*² och de prioriteringar som görs regionalt. För att främja kommersiell service får Länsstyrelsen lämna stöd till näringsidkare och kommuner i områden där servicen är gles.

Stöd får endast lämnas om kommunen har planerat varuförsörjningen på ett sådant sätt att behovet av stöd kan bedömas.

Stödet får inte otillbörligt gynna en viss näringsidkare.

Stöd kan lämnas för att det i gles- och landsbygd ska kunna upprätthållas en försörjning av dagligvaror och drivmedel som är tillfredsställande med hänsyn till geografiska och befolkningsmässiga förhållanden. Stöd kan i vissa fall lämnas till fackhandel.

² <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20000284.HTM>

Stödet kan lämnas som *investeringsbidrag*, *investeringslån* och *servicebidrag* till näringsidkare, men också som *hemsändningsbidrag* till kommuner som helt eller delvis bekostar hemsändning av dagligvaror till hushåll. Länsstyrelsen kan även lämna stöd till aktörer som tillhandahåller *grundläggande betaltjänster*.

5.1.1 Avgränsningar och regionala prioriteringar

Stöd kan lämnas i hela länet tillsista dagligvarubutiken på en ort och när avståndet till närmaste annan butik uppgår till minst 15 km.

Stöd till drivmedelsanläggningar kan lämnas i hela länet till sista drivmedelsstationen på en ort om avståndet till närmaste annat försäljningsställe är minst 20 km. Om det finns en dagligvarubutik på orten gäller dock minst 15 km.

Om det finns särskilda skäl kan undantag från avståndskriteriet föras.

Inför avgörandet om stöd kan beviljas bedöms ortens betydelse som strategisk serviceort för såväl kommersiell som offentlig service för boende/företag/turismnärings/besökare.

5.2 Investeringsbidrag i glesbygd och landsbygd

Investeringsbidrag kan lämnas till:

- Inköp av inredning/utrustning
- Om- eller tillbyggnad
- Större reparationer
- Förvärv av fastighet/företag/varubuss
- Nybyggnad
- Kompetenshöjande utbildningsinsatser för butiksägare och anställda inom dagligvaruhandeln
- Kostnader för utarbetande av åtgärdsprogram som syftar till att förbättra företagets lönsamhet och service till hushållen

5.3 Investeringslån

För anskaffning av varulager kan investeringslån beviljas. Lånet kan även lämnas till samma investeringar som investeringsbidraget ges för – under förutsättning att upplåning inte kan ske på den allmänna kreditmarknaden.

Stödgrundande åtgärder för lånet kan således omfatta:

- Anskaffning eller ny-, till- eller ombyggnad eller större reparation av lokaler som behövs för verksamheten och för inredning eller annan utrustning av sådana lokaler.
- Kompetenshöjande insatser för näringsidkare och anställda inom dagligvaruhandeln och drivmedelsbranschen.

- Kostnader för utarbetande av åtgärdsprogram som syftar till att förbättra företagets lönsamhet.

5.4 Servicebidrag - vid tillfälliga problem

Servicebidrag kan beviljas vid tillfälliga lönsamhets- och likviditetsproblem. Syftet med bidraget är att hindra eller fördröja nedläggning av företag som är särskilt viktiga för konsumenternas varuförsörjning.

Servicebidrag söks för ett år i taget och kan lämnas under högst tre år till samma företag. Vid synnerliga skäl kan bidrag lämnas under en längre tid till företag som är särskilt viktiga för varuförsörjningen.

5.5 Hemsändningsbidrag – rekommendationer

Varje kommun kan fastställa riktlinjer för sin varuhemsändning. För att främja kommersiell service får, i den utsträckning det finns medel, stöd enligt förordning (2000:284) om stöd till kommersiell service lämnas. *Tabell 1.*

Länsstyrelsen i Västerbotten lämnar rekommendationer till kommunerna när stöd skall sökas för kommersiell service i form av hemsändningsbidrag. *Tabell 2.*

5.5.1 Förordning 2000:284 Stöd till kommersiell service, tabell 1

Till vem	Kommuner som helt eller delvis bekostar hemsändning av dagligvaror till hushåll.	19 §
Krav	Kommunen har planerat varuförsörjningen på ett sådant sätt att behovet av stöd kan bedömas. Hemsändningen sker på ett ändamålsenligt sätt och utan onödiga kostnader.	19 § och 6 §
Var	I områden där servicen är gles.	5 §
Till vad	Kommunens kostnad för hemsändning av dagligvaror till hushåll. Kommunens direkta kostnader för att anordna särskilda inköpsturer till en närliggande butik för de hushåll som har störst avstånd eller saknar möjligheter att på annat sätt ta sig till butiken.	19 §
Hur mycket	Högst 50 % av kommunen nettoutgift för hemsändning. Bidraget får dock inte överstiga 100 kronor/hushåll och hemsändningstillfälle. Högst 50 % av kommunens direkta kostnader för att anordna inköpsturer. Bidrag får dock inte överstiga 100 kr/hushåll och inköpstillfälle.	20 §
Begränsning	Kommunens nettoutgift eller de direkta kostnaderna måste uppgå till minst ett halvt prisbasbelopp (enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken)	20 §
Utbetalning	Bidraget betalas ut årsvis i efterskott	21 §
Villkor	Hemsändningsbidrag kan krävas åter enligt förhållanden i 33 §, punkterna 1, 2, 6 och 7.	34 §

5.5.2 Länsstyrelsen i Västerbottens rekommendationer, tabell 2

För vem	För boende om ingen i hushållet kan ta sig till butiken.
Var	Där servicen är gles (inte inom centralort).
Från/till	Hemsändning ska ske från närmaste butik. Inte hemsändning från tätortsbutik till område som betjänas av annan dagligvarubutik som har hemsändning. Inköpsturer ska ske till en närliggande butik.
Avstånd	Ingen speciell avståndsgräns – i stället efter behov.
Av vad	Hemsändning av dagligvaror.
Antal	Högst två leveranser per vecka och hushåll.
Hur mycket	Varje kommun bestämmer nivån på utgiften för hemsändning och/eller vid inköpsturer anordnade av kommunen.
Hur	Handlarens eget fordon, annan inhyrt fordon eller på annat sätt.
Annan avgift	Kommunen kan lämna information till butiken/ handlaren om rätten att ta ut egen avgift direkt frånkunden vid varje hemsändningstillfälle.

5.6 Grundläggande betaltjänster

Oavsett var i landet du bor eller är verksam ska du ha tillgång till tjänster som du kan använda för att betala med och för att ta ut kontanter. Med grundläggande betaltjänster menas kontantuttag, betalning av räkningar, deponering av dagskassa.

Riksdagen har beslutat om ett politiskt mål att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. Länsstyrelsen har i uppdrag att bevaka om tillgången till grundläggande betaltjänster motsvarar samhällets behov. Det betyder att länsstyrelserna kartlägger behovet av och tillgången till grundläggande betaltjänster i samtliga län, samt följer utvecklingen på betaltjänstmarknaden.

From 2014-06-01 trädde *Förordningen (2014:139) om statligt stöd till tillhandahållare av grundläggande betaltjänster*³ i kraft.

5.7 Handläggning av ärenden – kommersiell service

Ärenden gällande företagsstöd för kommersiell service handläggs av Västerbottens Läns Länsstyrelse, vid enheten för Regional tillväxt i Umeå.

³ <https://lagen.nu/2014:139>

6. Varuförsörjningsplan

De två byarna Agnäs och Balsjö är utpekade som strategiska serviceorter i Bjurholms kommun. Där finns två var för sig utpräglade dagligvarubutiker där en stor del av ortsbefolkningen gör sina inköp. I centrala Bjurholm finns även två större dagligvarubutiker, dessa har av naturliga skäl en större marknad och kundunderlag än de två lanthandlarna.

Därför måste det ur ett långsiktigt strategiskt perspektiv säkerställas att dessa två lanthandelsbutiker får fortsätta att utvecklas i takt med marknaden för dagligvaruhandeln. Målet är att den kommersiella servicen skall bevaras i orterna Balsjö och Agnäs, detta för att säkerställa servicen i byarna med omnejd, men även för att Bjurholms landsbygd skall upplevas som ett attraktivt boendeanternativ.

Kommunen och landsbygdshandlarna ska ha en god dialog, därför ska handlarna bjudas in till kommunen för samtal årligen. På så sätt är det möjligt att tidigt identifiera problem och hantera dem på bästa sätt.

7. Hemsändningsbidrag i Bjurholms kommun

7.1 Mål och inriktning

För att ge landsbygden tillgång till bra kommersiell service och ökad attraktivitet som i sin tur kan leda till att förändra trenden, öka antalet inflyttningar och permanentboende i byarna betalar Bjurholms kommun ut hemsändningsbidrag till de butiker som finns utanför centralorten.

7.2 Regler för hemsändningsbidrag i Bjurholms kommun

Hemsändningsbidraget i Bjurholms kommun skall vara ett led i kommunens övergripande arbete att ge boende på landsbygden tillgång till bra kommersiell service. Hemsändningsservicen kan vara en del i en ökad lokal attraktivitet som medverkar till att underlätta för äldre att bo kvar i eget boende, öka attraktiviteten för boende på landsbygden, öka inflyttningen och därmed skapa förutsättningar för lanthandlarna att fortsätta verka i sina byar.

I Bjurholms kommun gäller följande angående hemsändningsbidrag

- Hemsändningsbidrag utgår för hemsändning av dagligvaror till de handlare i Bjurholms kommun och Örträsk⁴ som erbjuder hemsändning till hushåll i Bjurholms kommun där servicen är gles, dvs. inte inom centralorten.
- Hemsändningsbidrag från kommunen till livsmedelsbutik utgår med 200 kr per hemsändningstillfälle.
- Hemsändning ska ske från närmaste butik, dvs. ingen hemsändning från tätortsbutik till område som betjänas av annan dagligvarubutik som erbjuder hemsändning.

⁴ Anledningen till att hemsändning av dagligvaror görs av handlare i Örträsk, som erbjuder hemsändning, är att täcka upp servicen i det område som ligger väster om Öreälven.

- Hemsändning kan utnyttjas max en gång per vecka och hushåll.
- Hemsändningsbidraget kan exempelvis anlitas av sjuka, barnfamiljer och pensionärer.
- Handlaren fakturerar Bjurholmskommun halvårsvis.
- Bjurholms kommun ansöker årsvis, i efterskott, om 50 % medfinansiering från Länsstyrelsen i Västerbotten för kommunens kostnader för hemsändning.

8. Uppföljning och revidering av planen

Bjurholms varuförsörjningsplan med regler för hemsändningsbidrag ska följas upp vid varje bokslut/i samband med budget för nästkommande år.

Översyn och revidering av varuförsörjningsplanen görs i samband med att det *Regionala Serviceprogrammet för Västerbottens Läns 2014-2018* upphör att gälla och nytt regionalt serviceprogram antas.

9. Bilagor

9.1 Hemsändningsbidrag i Bjurholm perioden 2011 – 2014

År	Totalt utbetalt	Återsökt från Länsstyrelsen	Nettokostnad för Bjurholms kommun
2014	135 150 kr	67 575 kr	67 575 kr
2013	146 100 kr	73 050 kr	73 200 kr
2012	157 350 kr	78 675 kr	78 675 kr
2011	159 600 kr	79 800 kr	79 800 kr

9.2 Hemsändningsbidragets storlek i kranskommunerna 2015

Kommun	Ersättning per hemsändning
Bjurholm	75 kr
Robertsfors	120 kr
Vindelns	200 kr
Vännäs	200 kr